

Черниченко Тетяна Володимирівна,
д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів,
Мукачівський державний університет,

Черниченко Станіслав Федорович,
к.е.н., доцент кафедри товарознавства та комерційної діяльності,
Ужгородський торговельно-економічний інститут КНТЕУ,

Рибчак Олена Сергіївна,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Уманський національний університет садівництва

АНАЛІЗ ТЕРИТОРІАЛЬНО-РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ

Метою статті є обґрунтування алгоритму аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі України; формування системи показників оцінки роздрібно-торгівельної мережі регіону та проведення дослідження тенденцій розвитку роздрібно-торгівлі у розрізі областей України. У статті визначено, що аналіз територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі регіону дозволяє комплексно, на системному рівні провести дослідження стану розвитку об'єктів роздрібно-торгівлі на регіональному рівні, дослідити динаміку основних показників розвитку, оцінити ефективність ведення підприємницької діяльності об'єктів торгівлі, та, на цій основі, розробити перелік заходів активізації розвитку підприємницького середовища в сфері роздрібно-торгівлі. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості застосування запропонованого переліку показників для проведення аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі регіонів України. Наукова новизна полягає в уточненні підходів щодо аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі. Проведено статистичний аналіз за двома напрямками: аналіз стану роздрібно-торгівельної мережі регіону за такими показниками: забезпеченість населення регіону торговою площею магазинів, кількість підприємств роздрібно-торгівлі, кількість продовольчих магазинів; аналіз результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібно-торгівлі за такими показниками: обсяги обороту роздрібно-торгівлі регіону, темпи зростання обсягу роздрібно-товарообороту, роздрібний товарооборот підприємств на одну особу. За результатами проведеного дослідження зроблено висновок, що за інтегральним індексом територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі у 2017 р. найкраща ситуація щодо стану роздрібно-торгівельної мережі та тенденцій результативності її діяльності спостерігається у м. Київ. Також до групи з високим рівнем розвитку роздрібно-торгівельної мережі регіону належать Львівська, Київська, Одеська, Дніпропетровська та Харківська області. Подальші дослідження у даному напрямі будуть спрямовані на розширення переліку показників оцінювання розвитку роздрібно-торгівельної мережі та удосконалення алгоритму проведення аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі регіону.

Ключові слова: роздрібна торгівля, роздрібна торговельна мережа, регіональний розвиток територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі регіону.

ВСТУП

Постановка проблеми. Сучасні методичні підходи щодо аналізу тенденцій та динаміки регіонального розвитку торговельної діяльності характеризуються різноманітністю та широким переліком аналізованих показників. Практично у кожному дослідженні вітчизняних та закордонних науковців у даному напрямі пропонуються власні підходи щодо інструментарію та порядку проведення аналізу.

Протягом останніх років у переважній більшості спеціалізованих наукових видань піднімається питання необхідності доповнення показників оцінки, уточнення існуючих алгоритмів розрахунку ефективності та результативності діяльності торговельних підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Підходи зарубіжних науковців з питань аналізу стану та дієвості роздрібно-торгівельної мережі узагальнені в працях Б. Бермана, Дж. Еванса, М. Леві [1-2]. Питаннями розвитку роздрібно-торгівельної мережі в

сучасних умовах присвячені праці провідних вітчизняних вчених, зокрема таких як Алопій В. В. [3], Власова Н. О. [4], Голошубова Н. О. [5], Ковальська Л. Л. [6], Міщук І. П. [3] та ін. Проте ряд питань, пов'язаних із вибором системи показників оцінки роздрібно-торгівлі, напрямів забезпечення її розвитку, і досі залишаються невирішеними.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування алгоритму аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі України; формування системи показників оцінки роздрібно-торгівельної мережі регіону та проведення дослідження тенденцій розвитку роздрібно-торгівлі у розрізі окремих областей України.

РЕЗУЛЬТАТИ

Аналіз територіально-регіонального розвитку роздрібно-торгівельної мережі регіону дозволяє комплексно, на системному рівні провести

дослідження стану розвитку об'єктів роздрібної торгівлі на регіональному рівні, дослідити динаміку основних показників розвитку, оцінити ефективність ведення підприємницької діяльності об'єктів торгівлі, та, на цій основі, розробити перелік заходів активізації розвитку підприємницького середовища в сфері роздрібної торгівлі. Також, за результатами аналізу можна визначити «вузькі місця», недоліки щодо розвитку підприємництва в сфері роздрібної торгівлі.

Теоретичні аспекти алгоритму аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібної

торгівельної мережі представлено на рис. 1. Основним елементом запропонованого алгоритму безперечно є чітке обґрунтування системи показників кількісної та якісної оцінки територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі. З одного боку вони повинні відображати тенденції змін у структурі роздрібної торговельної мережі, з іншого – відображати результативність (прибутковість, ефективність, рентабельність) діяльності підприємств торгівлі.

Рис. 1. Алгоритм аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі

Рекомендований перелік показників для розвитку роздрібної торговельної мережі регіону проведення аналізу територіально-регіонального запропоновано у таблиці 1.

Таблиця 1

Система показників оцінки роздрібної торговельної мережі регіону

Група показників	Показники
Аналіз стану роздрібної торговельної мережі регіону	Забезпеченість населення регіону торговою площею магазинів (на 10000 осіб)
	Кількість підприємств роздрібної торгівлі
	Кількість продовольчих магазинів
Аналіз результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі	Обсяги обороту роздрібної торгівлі регіону
	Темпи зростання обсягу роздрібного товарообороту
	Роздрібний товарооборот підприємств на одну особу

Сформовано авторами

Комплексна оцінка територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі дозволяє виявити проблеми та відповідно до них розробити заходи управлінського характеру, спрямовані на оптимізацію підприємницької діяльності в сфері роздрібної торгівлі. Для цього використовуємо наступну формулу для розрахунку часткових та інтегрального індексів розвитку:

$$x_{ij}^1 = \frac{x_{ij}}{x_{\text{еталон}}}$$

де $i=1,2,\dots, m$; $j=1,2,\dots, n$, $x_{\text{еталон}}$ – показник еталонного регіону, тобто, регіону з найкращим значенням показника з досліджуваної сукупності.

Розрахунок інтегрального індексу територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі здійснюється за формулою:

$$I_{\text{інтегр}} = \frac{I_{\text{стану}} + I_{\text{результ підп діял}}}{2}$$

де $I_{\text{інтегр}}$ – інтегральний індекс територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі;

де $I_{\text{стану}}$ – індекс стану роздрібної торговельної мережі регіону;

$I_{\text{результ підп. діял}}$ – індекс результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі.

Отже, на завершальному етапі визначається рівень територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі:

– низький рівень розвитку роздрібної торговельної мережі регіону;

– середній рівень розвитку роздрібно-торговельної мережі регіону;
– високий рівень розвитку роздрібно-торговельної мережі регіону.
Отож, проведемо аналіз територіально-

регіонального розвитку роздрібно-торговельної мережі України у 2017 році.

Основні показники стану роздрібно-торговельної мережі регіонів України представлено у таблиці 2. Розглянемо основні з них.

Таблиця 2

Показники стану роздрібно-торговельної мережі регіонів України, 2017 р.

Регіони	Забезпеченість населення регіону торговою площею магазинів (на 10000 осіб)		Кількість підприємств роздрібно-торгівлі		Кількість продовольчих магазинів		Індекс стану роздрібно-торговельної мережі регіону
	од.	індекс	од.	індекс	од.	індекс	
Україна	1659		39305		17704		
Вінницька	1299	0,29	1650	0,41	916	0,73	1,44
Волинська	1387	0,31	983	0,25	482	0,39	0,94
Дніпропетровська	1969	0,44	3073	0,77	1080	0,86	2,08
Донецька	468	0,11	1328	0,33	527	0,42	0,86
Житомирська	1239	0,28	1284	0,32	702	0,56	1,16
Закарпатська	1360	0,31	927	0,23	503	0,40	0,94
Запорізька	1658	0,37	1628	0,41	705	0,56	1,34
Івано-Франківська	1121	0,25	922	0,23	559	0,45	0,93
Київська	2647	0,59	2539	0,64	1251	1,00	2,23
Кіровоградська	1344	0,30	1118	0,28	525	0,42	1,00
Луганська	268	0,06	442	0,11	119	0,10	0,27
Львівська	1670	0,38	3098	0,78	1898	1,52	2,67
Миколаївська	1574	0,35	1154	0,29	518	0,41	1,06
Одеська	2607	0,59	2286	0,57	814	0,65	1,81
Полтавська	1399	0,31	1575	0,40	622	0,50	1,21
Рівненська	1382	0,31	1192	0,30	646	0,52	1,13
Сумська	1396	0,31	914	0,23	467	0,37	0,92
Тернопільська	926	0,21	801	0,20	498	0,40	0,81
Харківська	2002	0,45	3228	0,81	1017	0,81	2,07
Херсонська	1724	0,39	1031	0,26	468	0,37	1,02
Хмельницька	1500	0,34	1334	0,33	772	0,62	1,29
Черкаська	1127	0,25	1065	0,27	484	0,39	0,91
Чернівецька	1119	0,25	621	0,16	326	0,26	0,67
Чернігівська	1434	0,32	1129	0,28	655	0,52	1,13
м. Київ	4452	1,00	3983	1,00	1150	0,92	2,92

Сформовано та розраховано авторами на основі [7]

Забезпеченість населення регіонів України об'єктами роздрібно-торгівлі є одним з вагомих елементів формування ефективно працюючої роздрібно-торговельної мережі регіону, максимального задоволення споживчих потреб населення і, відповідно, потребує уваги з боку органів місцевого управління.

На сьогоднішній день не існує єдиних, чітко встановлених нормативних параметрів, які б дозволили визначити та оцінити рівень забезпеченості населення об'єктами роздрібно-торгівлі. Існує значна диференціація даного показника, як на рівні України, так і на рівні різних країн. Так, в Угорщині, Чехії, Італії та Словаччині на 1 мільйон мешканців припадає 2300 об'єктів торгівлі, а у Польщі це показник на зазначену кількість мешканців зростає до 5000 од. [8]. Причини є переважання у Польщі та окремих країнах Центральної та Східної Європи частки сільського населення, що призводить до зростання інфраструктури товарного ринку.

Для України загалом показник забезпеченості

населення об'єктами роздрібно-торгівлі є значно меншим: на 1 мільйон населення припадає 1200 об'єктів роздрібно-торгівлі. Якщо простежити тенденцію за регіонами країни, то перші місця у рейтингу м. Київ та Київська область, на третьому місці – Одеська область. До п'ятірки лідерів попадають у 2017 році також Харківська та Дніпропетровська області. Визначальною рисою даних областей є високий рівень доходів населення, а отже і їх купівельної спроможності.

Проте є регіони, які малозабезпечені об'єктами роздрібно-торгівлі. До таких відносимо Донецьку, Тернопільську, Чернівецьку, Івано-Франківську та Черкаську області. Варто відзначити, що така ситуація негативно впливає на рівень задоволення потреб населення у товарах та торговельних послугах.

Показник еталонного регіону, тобто, регіону з найкращим значенням показника з досліджуваної сукупності дорівнює 1 і за даним показником це м. Київ (див. табл. 2).

Важливим параметром розвитку роздрібно-

торговельної мережі регіону є динаміка кількості підприємств роздрібної торгівлі. Практично за всіма областями України протягом аналізованого періоду спостерігається зменшення кількості роздрібних торговельних магазинів, що виступає свідченням високого рівня конкуренції та зменшення купівельного попиту населення регіонів України. Найбільша динаміка зменшення кількості магазинів спостерігається Івано-Франківській (зменшення на 29% порівняно з 2015 роком) та Тернопільській (зменшення на 26% порівняно з 2015 роком) областях. Найменша динаміка характерна для Київської області та м. Київ.

Загалом по Україні зменшення кількості підприємств роздрібної торгівлі становить 15% у 2017 році порівняно з 2015 роком.

Показник еталонного регіону дорівнює 1 і за даним показником, як і в попередньому випадку, це м. Київ (див. табл. 2).

З загальної кількості магазинів, які функціонують у регіонах України, практично половину

складають продовольчі магазини з універсальним асортиментом товарів. Найбільша частка магазинів даної групи характерна для Чернігівської (56% від загальної сукупності), Вінницької та Тернопільської (52% від загальної сукупності), Київської та Рівненської (51% від загальної сукупності) областей. Найменша частка магазинів з універсальним асортиментом характерна для промислово розвинених та більш урбанізованих регіонів, таких як Харківської області (23% від загальної сукупності), м. Київ (26% від загальної сукупності), Дніпропетровської області (29% від загальної сукупності).

Регіоном з найкращим значенням показника з досліджуваної сукупності є Київська область (див. табл. 2).

Підсумовуючи результати аналізу стану роздрібної торговельної мережі регіонів України у 2017 р. можна зробити висновок, що за комплексом аналізованих показників найвищу рейтингову позицію (значення індексу більше 2) займає м. Київ, Львівська, Київська та Дніпропетровська області (табл. 3).

Таблиця 3

Рейтинг областей за індексом стану роздрібної торговельної мережі регіону, 2017 р.

Регіон	Індекс стану роздрібної торговельної мережі регіону	Рейтинг	Регіон	Індекс стану роздрібної торговельної мережі регіону	Рейтинг
м. Київ	2,92	1	Миколаївська	1,06	14
Львівська	2,67	2	Херсонська	1,02	15
Київська	2,23	3	Кіровоградська	1	16
Дніпропетровська	2,08	4	Волинська	0,94	17
Харківська	2,07	5	Закарпатська	0,94	18
Одеська	1,81	6	Івано-Франківська	0,93	19
Вінницька	1,44	7	Сумська	0,92	20
Запорізька	1,34	8	Черкаська	0,91	21
Хмельницька	1,29	9	Донецька	0,86	22
Полтавська	1,21	10	Тернопільська	0,81	23
Житомирська	1,16	11	Чернівецька	0,67	24
Рівненська	1,13	12	Луганська	0,27	25
Чернігівська	1,13	13			

Сформовано авторами

Найменша рейтингова позиція (значення індексу менше 1) відповідає параметрам Волинської, Закарпатської, Івано-Франківської, Сумської, Черкаської, Донецької, Тернопільської, Чернівецької та Луганської областей.

Наступним напрямом аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі є аналіз результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі. Основні показники, які використовувалися в межах даного напрямку, представлено у таблиці 4.

Показник еталонного регіону, тобто, регіону з найкращим значенням показника з досліджуваної сукупності дорівнює 1 і за даним показником це м. Київ (табл. 4).

В Україні оборот роздрібної торгівлі за 2017 р. становив 816554 млн грн, що на 8,8% більше значення показника 2016 р. Найбільші обсяги роздрібного товарообороту у звітному році спостерігаються у м.

Київ (158236,3 млн. грн.), Дніпропетровській (72401,9 млн. грн.), Харківській (64891,9 млн. грн.), Одеській (62961,7 млн. грн.), Київській (55090,4 млн. грн.) та Львівській (51898,9 млн. грн.) областях.

Найменшими показниками обсягу роздрібної торговельної мережі у звітному році характеризуються Волинська (15336,3 млн. грн.), Рівненська (14933,5 млн. грн.), Чернівецька (13592,7 млн. грн.), Тернопільська (11679,7 млн. грн.) та Луганська (5782,8 млн. грн.) області.

За темпами зростання обсягу роздрібного товарообороту першу рейтингову позицію займає Закарпатська область (17,2 приросту порівняно з 2016 роком), і саме показник даної області визначено як еталонне значення.

За обсягом роздрібного товарообороту підприємств на одну особу у якості еталонного значення визначено показник по м. Київ.

Таблиця 4

Показники результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі регіонів України, 2017 р.

Регіони	Обсяги обороту роздрібної торгівлі регіону		Темпи зростання обсягу роздрібного товарообороту		Роздрібний товарооборот підприємств на одну особу		Індекс результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі
	млн. грн	індекс	%	індекс	тис. грн /ос.	індекс	
Україна	816554,0		8,8		19,2		
Вінницька	21097,3	0,13	11	0,64	13,4	0,25	1,02
Волинська	15336,3	0,10	-5,8	-0,34	14,8	0,27	0,03
Дніпропетровська	72401,9	0,46	8,3	0,48	22,4	0,42	1,36
Донецька	22482,5	0,14	2,9	0,17	5,4	0,10	0,41
Житомирська	20008,5	0,13	5,6	0,33	16,3	0,30	0,76
Закарпатська	18316,4	0,12	17,2	1,00	14,6	0,27	1,39
Запорізька	36293,3	0,23	5,9	0,34	21,1	0,39	0,96
Івано-Франківська	19347,4	0,12	7,3	0,42	14,0	0,26	0,80
Київська	55090,4	0,35	11,7	0,68	31,4	0,58	1,61
Кіровоградська	15417,2	0,10	3,9	0,23	16,1	0,30	0,63
Луганська	5782,8	0,04	-1,9	-0,11	2,7	0,05	-0,02
Львівська	51898,9	0,33	13,5	0,78	20,5	0,38	1,49
Миколаївська	19522,7	0,12	9,7	0,56	17,1	0,32	1,00
Одеська	62961,7	0,40	14,1	0,82	26,4	0,49	1,71
Полтавська	25784,1	0,16	10,5	0,61	18,2	0,34	1,11
Рівненська	14933,5	0,09	2,7	0,16	12,9	0,24	0,49
Сумська	16374,2	0,10	8,3	0,48	15,0	0,28	0,86
Тернопільська	11679,7	0,07	-0,5	-0,03	11,1	0,21	0,25
Харківська	64891,9	0,41	6,8	0,40	24,1	0,45	1,26
Херсонська	19326,5	0,12	10,1	0,59	18,5	0,34	1,05
Хмельницька	20369	0,13	6	0,35	16,0	0,30	0,78
Черкаська	19630,9	0,12	12,3	0,72	16,1	0,30	1,14
Чернівецька	13592,7	0,09	4,9	0,28	15,0	0,28	0,65
Чернігівська	15777,4	0,10	4,4	0,26	15,5	0,29	0,65
м. Київ	158236,3	1,00	8,9	0,52	53,9	1,00	2,52

Сформовано та розраховано авторами на основі [7]

Підсумовуючи результати аналізу результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі регіонів України у 2017 р., можна

зробити висновок, що за комплексом аналізованих показників найвищу рейтингову позицію (значення індексу більше 2) займає м. Київ (табл. 5).

Таблиця 5

Рейтинг областей за результативністю підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі, 2017 р.

Регіон	Індекс результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі	Рейтинг	Регіон	Індекс результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібної торгівлі	Рейтинг
м. Київ	2,52	1	Сумська	0,86	14
Одеська	1,71	2	Івано-Франківська	0,8	15
Київська	1,61	3	Хмельницька	0,78	16
Львівська	1,49	4	Житомирська	0,76	17
Закарпатська	1,39	5	Чернівецька	0,65	18
Дніпропетровська	1,36	6	Чернігівська	0,65	19
Харківська	1,26	7	Кіровоградська	0,63	20
Черкаська	1,14	8	Рівненська	0,49	21
Полтавська	1,11	9	Донецька	0,41	22
Херсонська	1,05	10	Тернопільська	0,25	23
Вінницька	1,02	11	Волинська	0,03	24
Миколаївська	1	12	Луганська	-0,02	25
Запорізька	0,96	13			

Сформовано авторами

Найменша рейтингова позиція (значення індексу менше 1) відповідає параметрам Запорізької, Сумської, Івано-Франківської, Хмельницької, Житомирської, Чернівецької, Чернігівської, Кіровоградської, Рівненської, Донецької, Тернопільської, Волинської та Луганської областей.

Результати розрахунку інтегрального індексу територіально-регіонального розвитку роздрібною торговельною мережі наведено у таблиці 6.

На завершальному етапі визначається рівень

територіально-регіонального розвитку роздрібною торговельною мережі: низький рівень розвитку роздрібною торговельною мережі регіону (значення інтегрального індексу від 0 до 2); середній рівень розвитку роздрібною торговельною мережі регіону (значення інтегрального індексу від 2 до 3); високий рівень розвитку роздрібною торговельною мережі регіону (значення інтегрального індексу від 3 до 6) (табл. 7).

Таблиця 6

Розрахунок інтегрального індексу територіально-регіонального розвитку роздрібною торговельною мережі регіонів України

Регіони	Індекс стану роздрібною торговельною мережі регіону	Індекс результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібною торгівлі	Інтегральний індекс територіально-регіонального розвитку роздрібною торговельною мережі
Вінницька	1,44	1,02	2,46
Волинська	0,94	0,03	0,97
Дніпропетровська	2,08	1,36	3,44
Донецька	0,86	0,41	1,27
Житомирська	1,16	0,76	1,92
Закарпатська	0,94	1,39	2,33
Запорізька	1,34	0,96	2,3
Івано-Франківська	0,93	0,80	1,73
Київська	2,23	1,61	3,84
Кіровоградська	1,00	0,63	1,63
Луганська	0,27	-0,02	0,25
Львівська	2,67	1,49	4,16
Миколаївська	1,06	1,00	2,06
Одеська	1,81	1,71	3,52
Полтавська	1,21	1,11	2,32
Рівненська	1,13	0,49	1,62
Сумська	0,92	0,86	1,78
Тернопільська	0,81	0,25	1,06
Харківська	2,07	1,26	3,33
Херсонська	1,02	1,05	2,07
Хмельницька	1,29	0,78	2,07
Черкаська	0,91	1,14	2,05
Чернівецька	0,67	0,65	1,32
Чернігівська	1,13	0,65	1,78
м. Київ	2,92	2,52	5,44

Сформовано авторами

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що за інтегральним індексом територіально-регіонального розвитку роздрібною торговельною мережі у 2017 р. найкраща ситуація щодо стану роздрібною торговельною мережі та тенденцій результативності її діяльності спостерігається у м. Київ. Також до групи з високим рівнем розвитку роздрібною торговельною мережі регіону належать Львівська, Київська, Одеська, Дніпропетровська та Харківська області.

Найгіршою, згідно сформованого рейтингу, є ситуація у Луганській, Волинській та Тернопільській областях. Щодо Луганської області, то найбільш об'єктивним поясненням ситуації є військові дії на її

території. Волинська область займає останні позиції щодо результативності підприємницької діяльності об'єктів роздрібною торгівлі. Саме на забезпечення зростання обсягів роздрібною товарообороту повинні бути спрямовані стимулюючі заходи органів державного управління.

Подальші дослідження у даному напрямі будуть спрямовані на розширення переліку показників оцінювання розвитку роздрібною торговельною мережі та удосконалення алгоритму проведення аналізу територіально-регіонального розвитку роздрібною торговельною мережі регіону.

Таблиця 7

Рейтинг областей за інтегральним індексом територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі, 2017 р.

Регіон	Інтегральний індекс територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі	Рейтинг	Регіон	Інтегральний індекс територіально-регіонального розвитку роздрібної торговельної мережі	Рейтинг
м. Київ	5,44	1	Черкаська	2,05	14
Львівська	4,16	2	Житомирська	1,92	15
Київська	3,84	3	Сумська	1,78	16
Одеська	3,52	4	Чернігівська	1,78	17
Дніпропетровська	3,44	5	Івано-Франківська	1,73	18
Харківська	3,33	6	Кіровоградська	1,63	19
Вінницька	2,46	7	Рівненська	1,62	20
Закарпатська	2,33	8	Чернівецька	1,32	21
Полтавська	2,32	9	Донецька	1,27	22
Запорізька	2,3	10	Тернопільська	1,06	23
Херсонська	2,07	11	Волинська	0,97	24
Хмельницька	2,07	12	Луганська	0,25	25
Миколаївська	2,06	13			

Сформовано авторами

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Берман, Б. Розничная торговля: стратегический подход / Б. Берман, Дж. Эванс; пер. с англ. – М.: Вильямс, 2003. – 1184 с.
- Леви, М. Основы розничной торговли / М. Леви, Б. А. Вейтц; пер. с англ. – СПб.: Питер, 1999. – 448 с.
- Апопій, В. В. Ринки в системі внутрішньої торгівлі України [монографія] / В. Апопій, І. Міщук, С. Рудницький та ін. – Львів: Вид-во ЛКА, 2012. – 416 с.
- Роздрібні торговельні мережі: регіональні фактори розвитку : монографія / Н. О. Власова, О. В. Колучкова; Харківський державний університет харчування та торгівлі. – Харків АдвАТМ, 2012. – 255 с.
- Голошубова, Н. Роздрібна торгівля м. Києва: трансформація формату та структури / Н. Голошубова // Вісник КНТЕУ. – 2015. – № 3. – С. 44-59.
- Ковальська, Л. Л. Роздрібна торгівля: сутність, оцінка та напрями розвитку / Л. Л. Ковальська, О. Ю. Речун // Економічний форум. – 2016. – №2. – С. 61-67.
- Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
- Пріоритети національного економічного розвитку в контексті глобалізаційних викликів: монографія: у 2 ч. / за ред. В. М. Гейця, А.А. Мазаракі. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. – Ч.2. – 273 с.

REFERENCES

- Berman, B., Jevans, Dzh. (2003). Roznichnaja trgovlja: strategicheskij pohod [Retail: a strategic approach]. Moskva, Vil'jams [In Russian].
- Levi, M. Vejtc, B. A. (1999). Osnovy roznichnoj trgovli [Basics of Retail]. – SPb.: Piter [In Russian].
- Apopij, V., Mishhuk, I., Rudnyc'kyj, S. (2012). Rynky v systemi vnutrishn'oi' trgovli Ukrainy [Markets in the system of internal trade of Ukraine]. L'viv: Vyd-vo LKA [In Ukrainian].
- Vlasova, N. O., Koljuchkova, O. V. (2012). Rozdribni trgovel'ni merezhi: regional'ni faktory rozvytku [Retail trade networks: regional development factors]. Harkiv, AdvATM [In Ukrainian].
- Goloshubova, N. (2015). Rozdribna trgovlja m. Kyjeva: transformacija formatu ta struktury [Kyiv retail network: format and structure transformation]. Visnyk KNTEU – Herald of KNUTE, 3, 44-59 [In Ukrainian].
- Koval's'ka, L. L., Rechun, O. Ju. (2016). Rozdribna trgovlja: sutnist', ocinka ta naprjamy rozvytku [Retail: essence, assessment and areas of development]. Ekonomichnyj forum – Economic forum, 2, 61-67 [In Ukrainian].
- State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [In Ukrainian].
- Gejjec', V. M., & Mazaraki, A. A. (Eds.). (2008). Priorytety nacional'nogo ekonomichnogo rozvytku v konteksti globalizacijnyh vyklykiv [Priorities of national economic development in the context of globalization challenges]. Kyi'v: Kyi'v. Nac. torг.-ekon. un-t [In Ukrainian].

**Черничко Татьяна Владимировна, Черничко Станислав Федорович, Рибчак Елена Сергеевна.
АНАЛИЗ ТЕРРИТОРИАЛЬНО-РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВОЙ СЕТИ
УКРАИНЫ**

Целью статьи является обоснование алгоритма анализа территориально-регионального развития розничной торговой сети Украины; формирование системы показателей оценки розничной торговой сети региона и проведение исследования тенденций развития розничной торговли в разрезе областей Украины. В статье определено, что анализ территориально-регионального развития розничной торговой сети региона позволяет комплексно, на системном уровне провести исследования состояния развития объектов розничной торговли на региональном уровне, исследовать динамику основных показателей развития, оценить эффективность ведения предпринимательской деятельности объектов торговли, и, на этой основе, разработать перечень мероприятий активизации развития предпринимательской среды в сфере розничной торговли. Практическое значение полученных результатов состоит в возможности использования предложенного перечня показателей для проведения анализа территориально-регионального развития розничной торговой сети регионов Украины. Научная новизна состоит в уточнении подходов к анализу территориально-регионального развития розничной торговой сети. Проведен статистический анализ по двум направлениям: анализ розничной торговой сети региона по таким показателям: обеспеченность населения региона торговой площадью магазинов, количество предприятий розничной торговли, количество продовольственных магазинов; анализ результативности предпринимательской деятельности объектов розничной торговли по следующим показателям: объемы оборота розничной торговли региона, темпы роста объема розничного товарооборота, розничный товарооборот предприятий на одного человека. По результатам проведенного исследования сделан вывод, что по интегральному индексу территориально-регионального развития розничной торговой сети в 2017 лучшая ситуация по состоянию розничной торговой сети и тенденциям результативности ее деятельности наблюдается в г. Киев. Также в группу с высоким уровнем развития розничной торговой сети региона относятся Львовская, Киевская, Одесская, Днепропетровская и Харьковская области. Дальнейшие исследования в данном направлении будут направлены на расширение перечня показателей оценки развития розничной торговой сети и совершенствование алгоритма проведения анализа территориально-регионального развития розничной торговой сети региона.

Ключевые слова: розничная торговля, розничная торговая сеть, региональное развитие территориально-регионального развития розничной торговой сети региона.

**Chernychko Tetiana V., Chernychko Stanislav F., Rybchak Olena S. ANALYSIS OF TERRITORIAL
REGIONAL DEVELOPMENT OF RETAIL TRADE NETWORK OF UKRAINE**

The purpose of the article is to justify the algorithm of analysis of the territorial and regional development of the retail trade network of Ukraine; the formation of a system of indicators for assessing the retail network of the region and conducting research on trends in retail development in the regions of Ukraine. The article determines that the analysis of territorial and regional development of retail trade network of the region allows a comprehensive, systematic study of the state of development of retail trade objects at the regional level, to study the dynamics of the main indicators of development, to assess the effectiveness of business activity of the objects of trade, and , on this basis, to develop a list of measures to revitalize the business environment in the retail sector. The practical value of the results obtained is the possibility of using the proposed list of indicators for analyzing the territorial and regional development of the retail trade network of the regions of Ukraine. The scientific novelty is to refine the approaches to analyzing the territorial and regional development of the retail trade network. The statistical analysis was carried out in two directions: analysis of the status of the retail trade network of the region according to the following indicators: the population of the region's retail space, the number of retailers, the number of grocery stores; analysis of the effectiveness of business activity of retail trade objects by the following indicators: turnover of retail trade in the region, growth rate of retail trade turnover, retail turnover of enterprises per one person. According to the results of the research, it has been concluded that according to the integral index of territorial and regional development of the retail trade network in 2017 the best situation with regard to the state of retail trade network and the tendencies of its activity performance is observed in Kyiv. Also, the group with a high level of development of the retail chain of the region includes Lviv, Kiev, Odessa, Dnipropetrovsk and Kharkiv regions. Further research in this direction will be aimed at expanding the list of indicators for assessing the development of the retail trade network and improving the algorithm for analyzing the territorial and regional development of the retail chain of the region.

Key words: retail trade, retail trade network, regional development of territorial-regional development of retail trade network of the region

Одержано 05.10.2018 р.